

Regelingen
R.-K. Kerkgenootschap in Nederland

nr. 13

**REGLEMENT
VOOR HET
R.-K. KERKGENOOTSCHAP**

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Considerans	4
I Inrichting van de R.-K. Kerkprovincie artikel 1 t/m 7	6
II Besturen in de R.-K. Kerkprovincie	
1. BESTUUR VAN DE R.-K.KERKPROVINCIE artikel 8 t/m 12	9
2. BESTUUR VAN DE BISDOMMEN EN VAN HET ORDINARIAAT VAN DE STRIJDKRACHTEN artikel 13 t/m 23	11
3. BESTUUR VAN PAROCHIES, RECTORATEN EN DEKENATEN artikel 24	15
4. BESTUUR VAN SEMINARIES artikel 25 t/m 27	15
5. BESTUUR VAN INSTITUTEN VAN GEWIJD LEVEN EN SOCIË- TEITEN VAN APOSTOLISCH LEVEN EN VAN EEN PERSONELE PRELATUUR artikel 28	15
III Veranderingen in dit reglement artikel 29	16
Toelichting	17

Inleiding

Hoewel men het niet veelvuldig geciteerd ziet is het Reglement voor het R.-K. Kerkgenootschap een belangrijke sleutel tot inzicht in de structuur en inrichting van de Nederlandse Kerkprovincie. Het heeft tot doel de interne opbouw van de R.-K. Kerk in ons land voor buitenstaanders toegankelijk te maken. Het registreert de geldende algemene en particuliere kerkrechtelijke structuur; het scheidt geen nieuw particulier kerkelijk recht.

Het eerste Reglement voor het R.-K. Kerkgenootschap werd op 7 juni 1923 door de Bisschoppenconferentie vastgesteld. De Wet op de Kerkgenootschappen van 1853 schreef voor dat de bepalingen betreffende de inrichting en het bestuur van de kerkgenootschappen aan de Regering ter kennis moesten worden gebracht. Dat gebeurde voor het R.-K. Kerkgenootschap op 7 december 1925. De Wet op de Kerkgenootschappen waarborgde de volkomen vrijheid van de kerkgenootschappen "alles wat hunne godsdienst en de uitoefening daarvan in hunnen eigen boezem betreft te regelen." De Wet op de Kerkgenootschappen werd in 1988 ingetrokken. Sinds de invoering van Boek 2 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek in 1976 staat de rechtspersoonlijkheid van de kerkgenootschappen naar Nederlands recht ondubbelzinnig vast. Niet alleen van de kerkgenootschappen zelf maar ook van hun zelfstandige onderdelen en van lichamen waarin zij zijn verenigd. Zij allen worden geregeerd door hun eigen statuut voor zover dit niet in strijd is met de wet. Meer eisen worden door de wet niet aan de kerkgenootschappen gesteld.

Juist daarom acht de Bisschoppenconferentie het van belang zorg te dragen voor de nodige inzichtelijkheid. Overheden en maatschappelijke organisaties die met de R.-K. Kerk en haar vele zelfstandige onderdelen te maken hebben kunnen in het Reglement vinden hoe het R.-K. Kerkgenootschap in Nederland in grote lijnen is opgebouwd. Het Reglement voor het R.-K. Kerkgenootschap verwijst tevens naar afzonderlijke regelingen voor de verschillende zelfstandige onderdelen.

De uitgave van het nieuwe Wetboek van Canoniek Recht van 1983 maakte het noodzakelijk het Reglement voor het R.-K. Kerkgenootschap uit 1923 aan te passen. Het voorbereidende werk werd verricht door de Commissie voor Canonieke Vraagstukken. De Bisschoppenconferentie is haar daarvoor bijzonder erkentelijk.

Dit Reglement is op 25 september 1996 ter kennis gebracht van de Regering.

Utrecht, 31 oktober 1996
+ *Adrianus kardinaal Simonis*
voorzitter Bisschoppenconferentie

Considerans

De bisschoppen van de R.-K. Bisschoppenconferentie van Nederland, overwegende:

1. dat hun de leiding is toevertrouwd van de Rooms-Katholieke bisdommen ten dienste waarvan zij zijn aangesteld (c. 375 §§ 1-2);
2. dat zij als bisschoppen verplicht zijn het pastorale handelen van verschillende naburige bisdommen in het kader van de kerkprovincie te bevorderen (c. 431 § 1);
3. dat zij als Bisschoppenconferentie de opdracht hebben gezamenlijk bepaalde pastorale taken voor de christengelovigen van hun gebied uit te oefenen (c. 447);
4. dat de normen en structuren van het kerkelijke recht een noodzakelijk instrument vormen waardoor zowel in het individuele en sociale leven van katholieken als in het handelen zelf van de Kerk de vereiste ordening bewaard wordt (Johannes Paulus II, apostolische constitutie 'Sacrae disciplinae leges', 25 januari 1983);
5. dat zij de eenheid van de Kerk als geheel dienen te beschermen en derhalve de gemeenschappelijke discipline van de gehele kerk dienen te bevorderen en het onderhouden van alle kerkelijke wetten te urgeren (c. 392 § 1);
6. dat het R.-K. Kerkgenootschap in Nederland en zijn zelfstandige onderdelen in de Staat der Nederlanden rechtspersoonlijkheid bezitten, en overeenkomstig hun eigen statuut, voor zover dit niet in strijd is met de wet, aan het rechtsverkeer in de Staat der Nederlanden kunnen deelnemen (Burgerlijk Wetboek, boek 2, art. 2, 1-2);
7. dat zij als bisschoppen verantwoordelijk zijn voor een rechtmatige deelname van het R.-K. Kerkgenootschap en zijn zelfstandige onderdelen aan het rechtsverkeer in de Staat der Nederlanden;
8. dat het dienstig is aan de overheid van de Staat der Nederlanden alsook aan andere openbare bestuurders en aan overheden van burgerlijke en maatschappelijke groeperingen en organisaties een geordend overzicht te bieden van de inrichting van het R.-K. Kerkgenootschap in Nederland;
9. dat het Reglement van het R.-K. Kerkgenootschap in Nederland van 1923, dat in 1925 ter kennis is gebracht van de overheid van de Staat der Ne-

derlanden, ten gevolge van de promulgatie van het nieuwe Wetboek van Canoniek Recht van 1983 herzien moest worden;

hebben besloten het Reglement van het R.-K. Kerkgenootschap als volgt te wijzigen.

REGLEMENT VOOR HET R.-K. KERKGENOOTSCHAP

I INRICHTING VAN DE R.-K. KERKPROVINCIE

Artikel 1

Het R.-K. Kerkgenootschap in Nederland, hierna in aansluiting op de terminologie van het Wetboek van Canoniek Recht 1983 te noemen de R.-K. Kerkprovincie, omvat alle instellingen, die onder het gezag van de bevoegde kerkelijke overheid de uitoefening van de rooms-katholieke godsdienst ten doel hebben, hetzij zij thans reeds in Nederland gevestigd zijn, hetzij zij overeenkomstig de kerkelijke normen nog wettig in Nederland gevestigd zullen worden. Het omvat mede die instellingen die "de publieke eredienst of de christelijke leer bevorderen, of andere werken van apostolaat, namelijk initiatieven van evangelisatie, werken van vroomheid of caritas, beoefenen en die de tijdelijke orde met christelijke geest bezielen" (vgl. c. 114 § 2; c. 298, § 1). De R.-K. Kerkprovincie wordt geregeerd door de bepalingen van het universeel recht van de R.-K. Kerk, neergelegd hoofdzakelijk in het op 27 november 1983 in werking getreden Wetboek van Canoniek Recht, en van het particulier recht op basis van het universeel recht door de bevoegde kerkelijke overheid gepromulgeerd. De R.-K. Kerkprovincie alsmede de onder de artikelen 1 t/m 7 genoemde instellingen, behorend tot de R.-K. Kerkprovincie zijn in de zin van artikel 2 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek kerkgenootschap, respectievelijk zelfstandige onderdelen van het kerkgenootschap en bezitten uit dien hoofde rechtspersoonlijkheid naar Nederlands recht.

Artikel 2

De R.-K. Kerkprovincie is een groepering van bisdommen, ook wel diocesen genoemd, wier aantal en grenzen door het hoogste kerkelijk gezag moeten worden vastgesteld (c. 373), waarvan er thans zeven in Nederland zijn gevestigd, te weten het Aartsbisdom van Utrecht, en de bisdommen van Breda, Groningen, Haarlem, 's-Hertogenbosch, Roermond en Rotterdam. Behalve de bisdommen bestaat het Ordinariaat voor de Nederlandse Strijdkrachten, dat met een bisdom gelijk wordt gesteld.

Artikel 3

Ieder bisdom wordt verdeeld in met name territoriaal onderscheiden, op zichzelf staande delen, die parochies genoemd worden (c. 374, § 1). Een parochie is een gemeenschap van christengelovigen (c. 515, § 1) met een eigen bestuur en een eigen vermogen.

Hetzij naast, hetzij als onderdeel van parochies kunnen door het bevoegd kerkelijk gezag zelfstandige bijkerken, rectoraatskerken of kapellen worden opgericht (vgl. cc. 556; 1214; 1223)

Artikel 4

In ieder bisdom worden "meerdere naburige parochies verbonden in bijzondere groeperingen, zoals daar zijn dekenaten" (c. 374, § 2).

Artikel 5

In ieder bisdom kunnen een of meer seminaries zijn ter opleiding en vorming van toekomstige gewijde bedienaren (cc. 237, §§ 1-2; 238, § 1).

Artikel 6

1 Naast de inrichting van de bisdommen, zoals in de voorgaande artikelen vermeld, bestaan er door het bevoegd kerkelijk gezag erkende gemeenschappen, waarin de leden overeenkomstig hun eigen normen "door de professie van de evangelische raden in de vorm van geloften of andere gewijde bindingen, door de Kerk erkend en bekrachtigd, zich op hun eigen bijzondere wijze aan God toewijden en de heilszending van de Kerk dienen" (c. 207, § 2). Deze gemeenschappen worden onderscheiden in enerzijds instituten van gewijd leven (c. 573 § 2, te weten religieuze instituten (c. 607, § 2) en seculiere instituten (c. 710), en anderzijds sociëteiten van apostolisch leven (c. 731, § 1).

De gemeenschappen en sociëteiten hebben de bevoegdheid volgens hun eigen goedgekeurde reglementen provincies (c. 581) en huizen voor hun leden op te richten. Voor het wettig oprichten van de huizen is steeds de schriftelijke toestemming vereist van de diocesane bisschop van de plaats der vestiging (cc. 609, § 1; 733, § 1) en soms naar de norm van c. 609, § 2 ook van de Apostolische Stoel.

De gemeenschappen en sociëteiten, evenals hun provincies en huizen behoren tot de R.-K. Kerkprovincie, indien zij door de wettige overheid zijn opgericht en/of goedgekeurd (cc. 579; 589; 732).

- 2.. Ter bevordering van een passende spreiding van priesters of om bijzondere pastorale of missionaire werkzaamheden voor de verschillende gebieden of de onderscheiden sociale groeperingen te verrichten, kunnen door de Apostolische Stoel, na de Bisschoppenconferentie gehoord te hebben, personele prelaturen worden opgericht, die bestaan uit priesters en diacons van de seculiere clerus (c. 294). Een personele prelatuur valt onder de statuten door de Apostolische Stoel bepaald (c. 295, § 1).

Artikel 7

Alle andere instellingen die de uitoefening van de rooms-katholieke godsdienst ten doel hebben behoren alleen tot de R.-K. Kerkprovincie, indien zij door de H. Stoel of de Bisschop(enconferentie) wettig zijn opgericht (cc. 114, § 1; 312, §§ 1-2; 313; 322, §§ 1-2)

II BESTUREN IN DE R.-K. KERKPROVINCIE

1. Bestuur van de R.-K. Kerkprovincie

Artikel 8

Elke vorm van bestuur in de R.-K. Kerkprovincie geschiedt volgens de bepalingen van het universeel recht, hoofdzakelijk neergelegd in het Wetboek van Canoniek Recht, en van het particulier recht, aan welke bepalingen allen die behoren tot de R.-K. Kerkprovincie, gemeenschappelijk of ieder volgens eigen positie en status gehouden zijn.

Artikel 9

Aan het hoofd van de R.-K. Kerkprovincie in Nederland staat de metropoliet: de Aartsbisschop van Utrecht (c. 435).

Het bestuur en de vertegenwoordiging van de R.-K. Kerkprovincie berust voor zaken die de kerkprovincie in haar geheel betreffen, bij de Bisschoppenconferentie, overeenkomstig de Statuten van de Nederlandse Bisschoppenconferentie (cc. 447; 451). Er is een Secretariaat van het R.-K. Kerkgenootschap, gevestigd in Utrecht, ingericht volgens het Uitvoeringsreglement van het R.-K. Kerkgenootschap in Nederland.

Artikel 10

Een provinciaal concilie van de Nederlandse R.-K. Kerkprovincie wordt gehouden, zo dikwijls dit naar het oordeel van de meerderheid van de diocesane bisschoppen van de kerkprovincie geschikt lijkt (cc. 440, §§ 1-2; 439, § 2). Het is de taak van de metropoliet een provinciaal concilie bijeen te roepen (c. 442, § 1).

Het provinciaal concilie bezit wetgevende bevoegdheid voor de gehele kerkprovincie (c. 445).

Artikel 11

Een provinciaal concilie vindt plaats na goedkeuring van de Apostolische Stoel. De deelname aan het provinciaal concilie geschiedt overeenkomstig canon 443. Door het concilie uitgevaardigde decreten worden niet afgekondigd dan na beoordeling door de Apostolische Stoel.

Artikel 12

1. De verschillende zelfstandige onderdelen van de R.-K. Kerkprovincie worden elk bestuurd door hun eigen door het wettig kerkelijk gezag goedgekeurde reglementen.
2. Tot de R.-K. instellingen, bedoeld in artikel 7, behoren de (inter-)parochiële caritasinstellingen. Deze worden bestuurd volgens het voor elk bisdom van kracht zijnde "Algemeen Reglement voor het bestuur van een (inter)parochiële caritas-instelling in de Nederlandse R.-K. Kerkprovincie".
3. De overige R.-K. instellingen als bedoeld in artikel 7 worden bestuurd volgens reglementen en statuten, welke door de Bisschop(penconferentie) ingevolge de voor elk bisdom van kracht zijnde "Algemene Bepalingen voor kerkelijke rechtspersonen en katholieke burgerlijke rechtspersonen in de R.-K. Kerkprovincie in Nederland" zijn goedgekeurd.

2. Bestuur van de bisdommen en van het Ordinariaat voor de Nederlandse Strijdkrachten

Artikel 13

1. Het bestuur en de vertegenwoordiging van de bisdommen, zowel in als buiten rechte, komt toe aan de diocesane bisschop (cc. 381, § 1; 393), die, om wettig te zijn, in hiërarchische gemeenschap moet staan met het hoofd en de overige leden van het Bisschoppencollege van de universele Kerk (c. 375, § 2). De bisschop kan iemand machtigen het bisdom te vertegenwoordigen in de naar zijn oordeel in aanmerking komende gevallen.
2. Het kerkelijk recht kent de termen "ordinaris" en "plaatselijke ordinaris" ter aanduiding van kerkelijke gezagsdragers (c. 134).
3. Het Ordinariaat voor de Nederlandse Strijdkrachten kent een eigen bestuurlijke indeling, neergelegd in het door de Apostolische Stoel goedgekeurde statuut van het Ordinariaat.

Artikel 14

Aan de diocesane bisschop komt voor zijn bisdom toe alle gewone, eigen en onmiddellijke macht die voor de uitoefening van zijn herderlijke taak vereist is, uitgezonderd zaken die door het recht of door een decreet van de paus aan het hoogste of een ander kerkelijk gezag voorbehouden zijn (c. 381, § 1). Hij bezit zowel in geestelijke als tijdelijke kerkelijke zaken, wetgevende, rechterlijke en uitvoerende macht, uit te oefenen volgens het universeel en particulier recht (c. 391, § 1).

Artikel 15

De bestuursmacht van de diocesane bisschop strekt zich uit over alle rooms-katholiek gedoopten en de gedoopten die later in de rooms-katholieke Kerk zijn opgenomen, welke hun domicilie of quasi-domicilie in diens bisdom hebben (c. 102, §§ 1-3), tenzij zij door het recht of door het bevoegd kerkelijk gezag aan de macht van de bisschop onttrokken zijn.

Artikel 16

De diocesane bisschop kan een diocesane synode bijeenroepen overeenkomstig canon 461 en 462. Degenen die door de diocesane bisschop vol-

gens de bepalingen van c. 463, §§ 1-3 tot het bijwonen van deze synode bijeengeroepen worden, hebben allen raadgevende stem; beslissende stem in de synode heeft alleen de diocesane bisschop (c. 466).

Artikel 17

Overeenkomstig de bepalingen van het recht komt het aan de diocesane bisschop toe de pastoors (c. 523), de rectoren van kerken (c. 557, §§ 1-2), de cappellani (c. 565), de parochievicarissen (c. 547), de dekens (c. 553, § 2) en sommige andere bekleeders van kerkrechtelijke ambten in de zin van c. 145, § 1 te benoemen, of met hun benoeming in te stemmen.

Hij heeft het recht de pastoors (cc. 1740-1747; 1748-1752) en de andere bovengenoemde personen (o.a. cc. 552; 554, § 3; 563; 572) volgens de regels van het recht ook tegen hun wil van hun ambt te ontheffen, of te eisen dat zij van hun ambt ontheven worden.

Artikel 18

De diocesane bisschop heeft de bevoegdheid parochies volgens de normen van het recht op te richten, op te heffen of deze te veranderen (c. 515, § 2). Aan de diocesane bisschop komt het toe in deze gevallen te bepalen, hoe de kerkelijke goederen en inkomsten worden verdeeld (cc. 121; 122).

Artikel 19

Geen afscheiding van parochies of gedeelten van parochies kan ooit plaats hebben zonder toestemming van de diocesane bisschop; en niemand die zich op eigen gezag afscheidt, kan enig recht doen gelden op de goederen van de parochie.

Artikel 20

De diocesane bisschop heeft het beheer van alle goederen aan het bisdom behorende. Hij voert het beheer volgens de normen van het recht (cc. 492-494).

Artikel 21

De plaatselijke ordinaris regelt en bewaakt het beheer van alle kerkelijke goederen die behoren aan publieke rechtspersonen die hem onderworpen zijn (c. 1276, §§ 1-2; 116, §§ 1-2).

Derhalve zal hij voor alle kerkelijke goederen die niet reeds een rechtens aangewezen beheerder hebben, beheerders benoemen (c. 1279, § 2).

Alle beheerders van kerkelijke goederen die niet op wettige wijze zijn onttrokken aan de bestuursmacht van de diocesane bisschop zijn verplicht jaarlijks aan de plaatselijke ordinaris rekening en verantwoording af te leggen (c. 1287, § 1).

Daden die de wijze en de grenzen van het gewoon beheer te buiten gaan, zijn ongeldig, tenzij de beheerders tevoren schriftelijk toestemming van de plaatselijke ordinaris hebben verkregen (c. 1281, § 1).

Ook al zijn beheerders niet uit hoofde van een kerkelijk ambt gehouden tot het beheer, zij kunnen de taak die zij op zich genomen hebben, niet naar eigen willekeur opgeven; en indien door hun willekeurig opgeven de Kerk schade ondervindt, zijn zij tot restitutie gehouden (c. 1289).

Artikel 22

De diocesane bisschop heeft het recht om, na de raad voor economische aangelegenheden en de priesterraad gehoord te hebben, voor de noden van het bisdom publieke rechtspersonen die onder zijn bestuur vallen, een bescheiden belasting op te leggen evenredig aan hun inkomsten; de andere fysieke of rechtspersonen mag hij alleen in geval van ernstige nood en onder dezelfde voorwaarden een buitengewone en bescheiden heffing opleggen, behoudens de particuliere wetten en gewoonten die hem verdergaande rechten toekennen (c. 1263; c. 264, §§ 1-2).

Artikel 23

Beheerders van kerkelijke goederen mogen namens een publieke rechtspersoon voor een burgerlijke rechtbank noch een rechtsgeding beginnen noch er zich tegen verweren, tenzij zij schriftelijk gegeven verlof van de plaatselijke ordinarius verkregen hebben (c. 1288).

3. Bestuur van parochies, rectoraten en dekenaten

Artikel 24

1. De parochies en rectoraten worden bestuurd volgens het voor elk bisdom van kracht zijnde "Algemeen Reglement voor het Bestuur van een Parochie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland".
2. De dekenaten worden bestuurd volgens het in de betreffende bisdommen van kracht zijnde "Algemeen Reglement voor het Bestuur van een Dekenaat van het R.-K. Kerkgenootschap in Nederland" dan wel volgens een afzonderlijk door de diocesane bisschop vastgesteld statuut.

4. Bestuur van seminaries

Artikel 25

Het bestuur van een seminarie berust bij de eigen diocesane bisschop (c. 259, § 1). Het bestuur van een interdiocesaan seminarie wordt geregeld door de belanghebbende bisschoppen (c. 237). De R.-K. Kerkprovincie in Nederland kent een eigen Statuut voor de priesteropleiding volgens de de bepalingen van c. 242, §§ 1-2. Elk seminarie heeft een eigen reglement van het seminarie volgens de bepalingen van c. 243.

Artikel 26

De diocesane bisschop kan naar eigen wijs oordeel enkele raadgevers of een college van raadgevers aanstellen die hem volgens de normen door de bisschop hiertoe uitgevaardigd, adviserend terzijde staan in het bestuur van het seminarie.

Artikel 27

Aan de diocesane bisschop komt het toe de rector, de geestelijk directeur, de andere leidinggevenden en de professoren van het seminarie aan te stellen.

Aan de rector, aan wie de zorg voor de dagelijkse leiding van het seminarie toekomt en wel volgens het Statuut voor de priesteropleiding en het reglement van het seminarie, moeten allen bij de vervulling van hun eigen taken gehoorzamen (c. 260).

Voor het ambt van professor in de filosofische, theologische en rechtswetenschappen mogen door de diocesane bisschop alleen zij benoemd worden die, zich onderscheidend door een deugdzaam leven, een doctoraat of licentiaat behaald hebben aan een door de Heilige Stoel erkende universiteit of faculteit (c. 253, § 1)

5. Bestuur van instituten van gewijd leven en sociëteiten van apostolisch leven en van een personele prelatuur

Artikel 28

1. De religieuze instituten, de seculiere instituten, de sociëteiten van apostolisch leven, alsmede hun zelfstandige huizen en hun provincies worden geregeerd door het universele recht, de eigen constituties, hun overige rechtsnormen en vermogensrechtelijke reglementen (vgl. c. 134; c. 587 §§ 1-4; c. 620; c. 634-640; c. 718 en c. 741).
2. Een personele prelatuur wordt geregeerd door het universele recht, door statuten door de Apostolische Stoel bepaald, overige rechtsnormen en vermogensrechtelijke reglementen (vgl. c. 295 § 1).

III VERANDERINGEN IN DIT REGLEMENT

Artikel 29

Veranderingen in dit reglement kunnen niet worden aangebracht dan door de Bisschoppenconferentie of door een provinciaal concilie.

De Bisschoppenconferentie kan regels stellen ter nadere uitvoering van dit Reglement.

Aldus vastgesteld en goedgekeurd in de vergadering van de Bisschoppenconferentie, gehouden te Amersfoort op 12 en 13 juni 1995;

definitief bekrachtigd door de Permanente Raad van de Bisschoppenconferentie op 10 januari 1996;

ter kennis gebracht van de overheid van de Staat der Nederlanden op 25 september 1996

en gepubliceerd op 31 oktober 1996.

De Diocesane Bisschoppen van de R.-K. Kerkprovincie in Nederland, ieder voor zijn eigen bisdom

A.J. Simonis

J.B.W.M. Möller

H.J.A. Bomers c.m.

J.G. ter Schure s.d.b.

F.J.M. Wiertz

A.H. van Luyn s.d.b.

M.P.M. Muskens

J.M. Punt

Aartsbisschop van Utrecht

bisschop van Groningen

bisschop van Haarlem

bisschop van 's-Hertogenbosch

bisschop van Roermond

bisschop van Rotterdam

bisschop van Breda

apostolisch administrator van het

Ordinariaat voor de Nederlandse

Strijdkrachten

hulpbisschop van Roermond

hulpbisschop van Utrecht

hulpbisschop van Utrecht

lid Bisschoppenconferentie

A.M.H.A. Castermans

J.A. de Kok o.f.m.

J.B. Niënhaus

J.F. Lescauwaet m.s.c.

Toelichting

De Wet van 10 september 1853, Staatsblad 102, tot regeling van het toezicht op de onderscheidene kerkgenootschappen (Wet op de Kerkgenootschappen) verplichtte de kerkgenootschappen om de bepalingen betreffende de inrichting en het bestuur aan de regering mee te delen. Op grond van deze verplichting is door de Bisschoppen van Nederland op 7 juni 1923 het Reglement voor het R.-K. Kerkgenootschap in Nederland vastgesteld en op 7 december 1925 ter kennis gebracht van de regering.

Anno 1996 bezit het R.-K. Kerkgenootschap (ook wel R.-K. Kerkprovincie in Nederland genaamd) rechtspersoonlijkheid naar Nederlands recht op grond van artikel 2 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Het Reglement van 1923 dient te worden beschouwd als het statuut van het R.-K. Kerkgenootschap. Het Reglement was na de invoering in 1983 van het Nieuwe Wetboek van Canoniek Recht aan herziening toe. Intussen verdween de verplichting om het Reglement en veranderingen daarin ter kennis te brengen van de regering door de intrekking van de Wet op de Kerkgenootschappen in 1988. De daarvoor in de plaats getreden Wet Openbare Manifestaties (Stb. 1988, nr. 157) kent een dergelijke verplichting niet meer.

Het Reglement bevat een korte omschrijving van het geldende canonieke recht dat van toepassing is voor de R.-K. Kerkprovincie in Nederland en voor de diverse onderdelen waaruit deze is samengesteld. De inrichting van de R.-K. Kerkprovincie is aldus voor derden kenbaar. Het Reglement schept geen nieuw particulier kerkelijk recht; het registreert slechts de algemene en particuliere kerkrechtelijke structuur.

"Kerkgenootschappen, alsmede hun zelfstandige onderdelen en lichamen, waarin zij zijn verenigd bezitten rechtspersoonlijkheid", zo luidt artikel 2, lid 1 van boek 2 van het Burgelijk Wetboek. Hoofdstuk I somt op welke de zelfstandige onderdelen zijn van de R.-K. Kerkprovincie in Nederland. De term "zelfstandig onderdeel" is geen term van het kerkelijk recht. Door de burgerlijke wetgever wordt zij gehanteerd om de afzonderlijke instellingen binnen een kerkgenootschap te erkennen als rechtspersonen. De limitatieve opsomming van kerkelijke instellingen in hoofdstuk I als zelfstandig onderdeel van de R.-K. Kerkprovincie heeft dan ook uitsluitend ten doel de burgerlijke rechtspersoonlijkheid van die instellingen vast te leggen.

In hoofdstuk II wordt aangegeven hoe het bestuur in de R.-K. Kerkprovincie en van de daartoe behorende instellingen, zoals vermeld in hoofdstuk I geregeld is. Ten aanzien van het bestuur van de bisdommen en seminaries bevat het Wetboek van Canoniek Recht zelf veel bepalingen. Voor de overige instellingen van de R.-K. Kerkprovincie zijn hetzij afzonderlijke statuten, hetzij

Algemene (voor alle bisdommen gelijklopende) Reglementen hetzij constituties en vermogensrechtelijke reglementen opgesteld.

Toelichting bij de artikelen 1 t/m 7

Artikel 1 spreekt van "alle instellingen die onder het gezag van de bevoegde kerkelijke overheid de uitoefening van de rooms-katholieke godsdienst ten doel hebben." Hier wordt het criterium aangegeven, dat aan alle instellingen van de R.-K. Kerkprovincie in de zin van dit Reglement gemeenschappelijk is. De in artikel 1 t/m 6 genoemde instellingen voldoen aan dit criterium. Artikel 7 biedt de ruimte aan de H. Stoel en de Bisschop(penconferentie) om andere instellingen te erkennen als behorende tot de R.-K. Kerkprovincie, doordat zij naar het oordeel van de H. Stoel of de Bisschop(penconferentie) aan het genoemde criterium beantwoorden. De laatste alinea van artikel 1 maakt duidelijk dat alle in artikel 1 t/m 7 genoemde instellingen in de termen van het burgerlijk recht gekwalificeerd moeten worden als kerkgenootschap, respectievelijk zelfstandige onderdelen van het kerkgenootschap. Daardoor bezitten zij rechtspersoonlijkheid naar Nederlands recht.